

Om

Graa = Falken

og

Slagørnen eller Skiorvingen,

af

Jacob von der Lippe Parelius.

Den første (Graa = Falken) er omtrent stor som en Hane. Den veier 2 Pd.; dens heele Længde er $3\frac{1}{2}$ Dvarteer af en Siels landsk Allen: fra Spidsen af den ene Vinge til den anden, naar de ere udbredte, er Længden 2 Allen: Stierten næsten $\frac{1}{2}$ Allen: Vingene, naar de ligge til Kroppen, række næsten ligesaa langt som Stierten: Svingfierene af første Orden ere ni, og de derpaa følgende, naar man ikke regner Dækkefierene med, 14.

Næse-Huden (cera) og Ringen om Diet (iris), ere bleg-gule, hvilken gule Farve endes
 Erh. Self. Skr. 4. D.   D D   og

og nogle Dage, efter at den var død, kunde sees: Blink-Hindeti (*membrana nictitans*) mørkeblaa: Næbbet sorteblaat.

Oven paa Ryggen og Bingerne er den mørkebrun, med en guulagtig Rand om Fierene. Hoved, Hals og Bryst, lysegule, med en brun Stribe efter Midten af Fierene, som bliver bredere, og ofte tre- eller fire-fanget, mod Enden. Bugen er mørkebrun, uden nogen lysere Rand om Fierene.

Stierten er oven paa og neden under hvidagtig, men mod Enden mørkebrun, dog alleryderst, fornemmelig neden under, hvidagtig.

Sving-Fierene ere ovenpaa sorte-brune; dog ere de af første Orden paa begge Siderne, men fornemmelig, og meest paa den indre Side, henimod Roden, hvide.

Fodderne, ligesom og Soffene, ere lyse, gule, og de sidste række lige ned til Tærne; dog gaae de ikke ganske omkring Benene, men lade langs efter bagtil en Abning.

Den seer modig ud, har meget krumme, stærke og skarpe, Kløer, hvoraf den tredie eller inderste er meget længere end de andre, og den bageste tykkest. Den har og et meget spidst Næb, som krummer sig fra Roden af,

og hvis Spidse gaaer langt neden for dets Underdeel. Saa den i alle Maader er vel udrustet til Jagt og Rov.

Da denne Falk var ung, og ei endnu aarsgammel, saae Farven noget anderledes ud; Og bemærkte man, synderlig oven paa Vingerne, hvor den var brun eller mørkegraa, en Hoben, ordentlig paa hinanden følgende, noget lysere, næsten Halvmaanedannede, Flækker, som nu ikke merkes til, efter at den er to Aar gammel.

Den blev tagen, som Unge, i Budals-Fjeldet af en Bonde, som kaldte den Graafalk.

Iblant Hr. von Linnés Falke, som forekomme i hans Systemate Naturæ, Edit. X. finder jeg ingen, som jeg kunde holde denne for. *Falco canadensis* ligner den temmelig; men samme har, andet at forbigaae, trekantede Prikker paa Brystet. I Brünn. Ornitholog. p. 4. No. 15. beskrives en Falk under det Navn *Lagopus*, hvilken den allermest synes at ligne, endskjønt den og derisra i et og andet Stykke er forskiellig. I mange Stykker kommer den og overeens med Hr. D. Kramers *Falcone Lagopode*, (*Rauchfuß*, *Schnee-Geyer*, *Moos-Geyer*) *cera lutea: pedibus, exceptis digitis, lanatis, corpore testa-*

ceo, maculis nigris, capite & collo albidioribus, som han handler om, og udførligere beskriver, i hans Elencho vegetabilium & animalium Austriae inferioris, pag. 329. No. 10. Formodentlig er den den samme, som Nederländerne aarlig fanger paa Dovre-Fjeldet. Af Hr. Biskop Gunnerus beskrives den i Anmærkningerne til Leemii Lapponia Norvegica, No. 84, under det Navn Falco norvegicus, dorso, alis, sterno subtus & abdomine fuscis, maculis sublunulatis, canis, supra, praesertim in alis, adspersis; reatricibus albis, extremitatibus late nigris. Og da den, saa vidt jeg skønner, ikke tilforn er bleven aftegnet, saa vil jeg herved tillige overlevere dens Tegning, saadan, som jeg selv har forfærdiget den. See Tab. XIII.

Den anden er en Orn, kaldet Fjeld-Orn, Slag-Orn, og paa Søndmør Skiorvæng eller Skiorvinge. Den er allerede tilforn af Hans Høiærværdighed, Hr. Biskop Gunnerus, beskrevet i Anmærkningerne til Leemii Lappon. Norveg.; hvorfor det kunde synes overflødig her at ville gjøre en ny Beskrivelse. Men da denne saavel som alle andre mig bekjendte Arter af Orne, Falke og Høge, i Henseende til Alderen og Aarets Tider, meget forandre deres Farve, og den Orn, jeg her lægger til Grund, er den største af dette Slags Orne, og, efter al For-

Formodning, meget gammel, saa formeenes, at det maaskee ikke kunde være uden Nytte, at den kortelig blev beskrevet.

Dens Længde er $1\frac{3}{4}$ Allen. Bingerne rækker nedan for Stierten. Næbbet er, fra Næsehudens Rod af, 2 Tommer og derover langt, og tillige med Undernæbbet, som ved Roden er guult; $1\frac{1}{2}$ Tomme bredt; det krummer sig strax fra Næsehuden af, som tillige med Tæerne er guul. Fødderne ere rundt omkring og stærkt lodne lige ned til Tæerne, hvoraf de tvende yderste ved en Hud hænge sammen, ligesom paa Graafalken. Søfene ere quulbrune med nogle mørkere Spetter i. Den har større og stærkere Kløer end de andre hos os bekiendte Orne, saasom Fiske-Ornen (*Falco albicilla* Linn.) og Land-Ornen eller Gaafe-Ornen (*Ossifraga Brissonii*), er og i Hensende til Kroppen af det største Slags Orne, da den er vel saa stor, som en Calcuttisk Hane; dog har jeg seet et Slags Orne, som af nogle blev kaldet Siske-Orn, der var nok saa stor.

Kroppens Farve er mørkebrun; dog ere alle Fiere ved Roden, saavidt de af hinanden skiules, hvide. Paa Hovedet og bag paa Halsen ere Fierene lange, smale og rustfarvede. Alle Sving-Fierene, hvoraf de af

første Orden otte, de andre tolv, ere sorte, men ved Roden hvide; og heraf kommer det, at Bingerne har neden under store hvide Flækker, som har givet Anledning til det Navn Skiorvinge, hvor Skior betyder en Skade. Stierten er noget lidet rundet, bestaaende af tolv lange Fiere, meest hvide, og den tredie Deel mod Enden sorte, dog de yderste længst op sorte: de fleeste ere og ovenfor det sorte et lidet Stykke noget spættede. Regio ani er ikke saa mørkebrun, som de øvrige Steder paa Kroppen, dog ei heller rustfarvet, men hvidagtig.

Spørgsmaal: om den ikke skulde være en Art-Forandring af *Falco Chrysaëto* Linn.? Efter Hr. v. Linn. Beskrivelse synes dette Spørgsmaal ei at være urimeligt. Willoughby siger vel om sin *Chrysaëto*, *Ornitholog.* 28. (ex *Aldrovando*) at dens Næb er en Haand og en Tomme langt; men denne Forskiel i Næbbets Længde kommer uden Tvivl deraf, at man har maalet det lige fra Næbbningen eller Mundviggen af.

Trondh Selsk Vog IV. Tab. XIII.

